

KANDIDACIJSKA KONFERENCA

Po določbah zveznega volilnega zakona se sklicujejo kandidacijske konference takoj po poteku roka za izvedbo zborov volivcev, najkasneje pa do konca petega tedna od dneva razpisa volitev. Ker morajo biti do 25. januarja izvedeni zbori volivcev zaradi izvolitve delegatov za kandidacijsko konferenco, je tudi politična aktivnost usmerjena v sklicovanje kandidacijskih konferenc. Kandidacijska konferenca je nova institucija našega volilnega sistema in pomeni eno izmed njegovih temeljnih novosti.

Ustanova kandidiranja za volitve ljudskih poslancev po zborih volivcev izvira iz politične funkcije teh zborov kot institucije neposredne demokracije. Volilni zakon ne ohranja samo tega značaja zborov volivcev še naprej, temveč mesto in vlogo zborov volivcev kakor tudi njihov politični vpliv učvrščuje. To je zlasti prišlo do izraza v postopku kandidiranja ljudskih poslancev, kjer sta se neposredna zaposlitev in aktiviziranje zborov volivcev najbolj razširila. Hkrati se po tej poti onemogoča volilni centralizem v postavljanju kandidatov.

Na današnji stopnji razvoja socialistične demokracije je imel dosednji sistem v postopku predlaganja kandidatov po zborih volivcev tudi določene pomanjkljivosti. Odražale so se predvsem v tem, da so zbori volivcev neodvisno drug od drugega določali kandidate za ljudske poslance, ker ni bilo pravne možnosti poprejšnjega posvetovanja zastopnikov zborov volivcev volilnega okraja. S tem je nedvomno slabil pomen zborov volivcev glede odločanja v vprašanju predlaganja kandidatov za volitve ljudskih poslancev. Ta sistem kandidiranja karakterizira razcepljenost v načinu dela zborov volivcev in možnost določene stihijnosti. V takein položaju je postalo očitno, da je potreben organ, ki bi po določenem demokratičnem volilnem postopku izšel iz samih zborov volivcev v okviru volilnega okraja in ki bi te zore volivcev povezoval glede predlaganja kandidatov za volitve ljudskih poslancev v celoto. Po zakonu o pravicah in dolžnostih, volitvi in odpoklicu zveznih ljudskih poslancev je ta organ kandidacijska konferenca, ki je dejansko zbor prejšnjih kandidacijskih komisij. Oblikuje se tako, da izvoli vsak zbor volivcev po številu volivcev 1 do 3 delegate v kandidacijsko konferenco. Delegate za kandidacijsko konferenco predlaga najmanj 5 volivcev. Zbor volivcev glasuje za vsakega predlaganega kandidata posebej, in to po tistem vrstnem redu, kakor so bili predlagani. Steje se, da so izmed predlaganih kandidatov za kandidacijsko konferenco izvoljeni tisti, ki so dobili največ glasov. Pomen uvedbe te institucije kot skupnega organa zastopnikov zborov volivcev s področja istega volilnega okraja je v tem, da ta organ sklone, katere kandidate bo predlagal zborom volivcev, katerih zastopnik je, za volitve ljudskih poslancev. Tako sodelujejo zbori volivcev po svojih zastopnikih tudi v fazi predlaganja kandidatov za izvolitev ljudskih poslancev in je tako odpravljen prejšnji postopek, ki se je omejeval na sprejem ali odklonitev predlaganega kandidata.

Mehanizem kandidiranja je poenostavljen s tem, da se za zbor volivcev zaradi izvolitve delegatov v kandidacijsko konferenco ne zahteva kvorum, temveč je mogoče delegate voliti iz vrst navzočih volivcev ne glede na njihovo število. Politične organizacije bi seveda ne izpolnile svoje naloge, če bi postali zbori volivcev navadna formalnost. Če izhajamo iz nalog kandidacijske konference, torej morajo politične organizacije storiti vse, da bodo v kandidacijsko konferenco izvoljeni tisti volivci, ki bodo dejansko izražali politično voljo zborov volivcev glede predlaganja kandidatov za izvolitev ljudskih poslancev.

Kandidacijska konferenca določa predlog kandidatov za izvolitev ljudskega poslanca v tistem volilnem okraju. Glasuje se posebej za vsakega predlaganega kandidata, in to po vrsti, kakor so bili kandidati predlagani. Za kandidacijsko konferenco je bil sprejet poseben kriterij glede ugotavljanja, kdo se šteje kot predlagani kandidat za ljudskega poslanca. Po volilnem zakonu se štejejo za sprejete kandidate vsi tisti, ki so dobili 40 odstotkov glasov vseh članov kandidacijske konference. To je nova in posebna večina, ki gre pod mejo običajne večine. Pomen tega odloka je v tem, da pridejo do izraza različna mnenja glede izvolitve osebe in da se zborom volivcev omogoči zavzetje stališča glede kandidiranja tudi tistih predlaganih kandida-

tov, za katere se je izjavilo manj kakor 50 odstotkov delegatov na sestanku kandidacijske konference. Na temelju sklepov kandidacijske konference se sestavi predlog kandidatov za ljudskega poslanca, ki ga ta predloži zborom volivcev s posebno obrazložitvijo za vsakega posameznega kandidata in tak predlog dostavi pristojni okrajni volilni komisiji.

Kandidacijska konferenca potemtakem ne postavlja kandidatov, temveč samo predlaga kandidate zboru volivcev, kandidiranje samo pa izvede zbor volivcev kot politični organ. Kandidati, ki jih predlaga kandidacijska konferenca, ni potrebno, da bi bili tudi kandidati zborov volivcev. Zbor volivcev ostaja še naprej nosilec kandidature, to je razpravlja o predlogu kandidacijske konference glede predlaganega kandidata in dokončno sklepa o tem, kdo bo kandidat zborov volivcev za volitve ljudskega poslanca.

V delu Socialistične zveze kot politične organizacije bodo gotovo zavzele v pripravah zborov volivcev kakor tudi pojasnjevanju pomena volitev za nadaljnjo graditev našega družbenega in političnega sistema vidno mesto tudi novosti v volilnem sistemu. Politične priprave bi bile gotovo slabo orientirane, če bi zanemarili vlogo kandidacijskih konferenc kot mesta za dogovor o predlaganju kandidatov za izvolitev ljudskih poslancev. Zato bi bilo potrebno — da bi se ta institucija ne spremenila v svoje nasprotje — da bi se aktivnost političnih organizacij usmerila v tej smeri, da bodo kandidacijske konference dejanski odsev želja zborov volivcev glede predlaganja kandidatov za izvolitev ljudskih poslancev.

M. D.

PREDPISI, KI SE TIČEJO VOLITEV ZVEZNIH LJUDSKIH POSLANCEV

I.

1. Zakon o pravicah in dolžnostih, o volitvah in odpoklicu zveznih ljudskih poslancev (»Uradni list FLRJ«, št. 51/57, popravek v št. 54/57).

2. Navodilo za izvrševanje posameznih določb zakona o pravicah in dolžnostih, o volitvah in odpoklicu zveznih ljudskih poslancev (»Uradni list FLRJ«, št. 51/57, popravek v št. 54/57).

3. Navodilo o vročanju ovitkov z glasovnicami volivcem, ki služijo vojaški rok ali so na vojaških vajah (»Uradni list FLRJ«, št. 54/57).

4. Odredba o obrazcih za posamezna opravila po zakonu o pravicah in dolžnostih, o volitvah in odpoklicu zveznih ljudskih poslancev (»Uradni list FLRJ«, št. 54/57).

II.

Takoj po razpustitvi zvezne ljudske skupščine so bili uveljavljeni naslednji akti:

1. Odlok o razpisu volitev ljudskih poslancev v zvezni zbor in zbor proizvajalcev zvezne ljudske skupščine (»Uradni list FLRJ«, št. 54/57).

2. Odlok o določitvi števila ljudskih poslancev, ki bodo izvoljeni v zvezni zbor in zbor proizvajalcev zvezne ljudske skupščine na volitvah, ki bodo 25. in 26. marca l. 1958 (»Uradni list FLRJ«, št. 54/57).

3. Odlok o določitvi področja volilnih okrajev za volitve ljudskih poslancev v zbor proizvajalcev zvezne ljudske skupščine, ki bodo 26. marca l. 1958 (»Uradni list FLRJ«, št. 54/57).

III.

V zvezi z imenovanjem organov za izvedbo volitev so bili sprejeti naslednji odloki:

1. Odločba o imenovanju zvezne volilne komisije (»Uradni list FLRJ«, št. 54/57).

2. Odločba o imenovanju republiških volilnih komisij in volilnih komisij avtonomnih enot (»Uradni list FLRJ«, št. 55/57).

3. Odločba o imenovanju okrajnih volilnih komisij za volitve ljudskih poslancev v zvezni zbor zvezne ljudske skupščine (»Uradni list FLRJ«, št. 55/57).

4. Odločba o določitvi okrajnih volilnih komisij za volitve ljudskih poslancev v zbor proizvajalcev zvezne ljudske skupščine (»Uradni list FLRJ«, št. 55/57).

IV.

V neposredni zvezi z ukrepi v zvezi z volitvami zveznih ljudskih poslancev so bili uveljavljeni še naslednji akti:

1. Navodilo o reviziji in prepisovanju splošnih volilnih imenikov (»Uradni list FLRJ«, št. 51/57 — Dopolnilo navodila v št. 54/57).

2. Odredba o predpisu obrazcev po zakonu o volilnih imenikih (»Uradni list FLRJ«, št. 2/58).